Talitas remissvar över SOU 2026:35 *En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier*

Diarienummer S2026/01273
Till Socialdepartementet, s.remissvar@regeringskansliet.se, kopia till s.hc@regeringskansliet.se

Huvudbudskap

Talita tillstyrker en lagstadgad åldersgräns för barns tillgång till sociala medier. Reformen är nödvändig och måste införas skyndsamt, eftersom sociala medier i dag är en central väg in i sexuell exploatering. Men just därför måste den utformas rätt: sammanhållet, riskbaserat och teknikneutralt. I sin nuvarande form lämnar förslaget pornografiska tjänster, spelmiljöer och mindre plattformar utanför, och därmed många av de miljöer där barn kontaktas, rekryteras och exponeras för pornografi. En lag vars syfte är att skydda barns hälsa, säkerhet och trygghet kan inte undanta de miljöer där riskerna är som störst. Då riskerar utsattheten att flytta snarare än minska.

Att en åldersgräns inte löser allt, eller kan kringgås, är inte ett argument mot reglering. Det är ett argument för att reformen måste vara heltäckande och kombineras med andra förebyggande åtgärder. Sverige har nu möjlighet att gå från reaktiv till förebyggande lagstiftning.

Om Talita och underlaget

Talita erbjuder en väg ut ur prostitution, pornografi och människohandel för sexuell exploatering, och arbetar även förebyggande och uppsökande. Remissvaret bygger på Talitas arbete och på forskning av Talitas forskningsledare Meghan Donevan, doktorand vid Umeå universitet, om unga, pornografi och online exploatering.

1. Talita ansluter sig till 1000 Möjligheters remissvar

Talita ansluter sig i sin helhet till Insamlingsstiftelsen 1000 Möjligheters remissvar över SOU 2026:35 och hänvisar dit för den rättsliga och barnrättsliga argumentationen. Det gäller särskilt att:

- åldersgränsen bör vara 16 år och gälla från barnets 16-årsdag,
- något föräldraundantag inte bör införas,
- kravet på inloggat läge bör utgå,
- regleringen bör vara riskbaserad och teknikneutral, utan generella undantag för spelplattformar och mindre aktörer,
- pornografiska plattformar och pornografiskt innehåll måste omfattas av ett sammanhållet skydd, och
- åldersgränsen måste kombineras med tillsyn, plattformsansvar samt förebyggande och stödjande insatser.

Vi upprepar inte deras analys utan utvecklar nedan det perspektiv som följer av Talitas arbete och Donevans forskning.

2. Åldersgränsen är primärprevention mot sexuell exploatering

Sociala medier gör barn synliga, sökbara och direkt kontaktbara för förövare, och förmedlar samtidigt en kultur som framställer försäljning av sexuellt material som en väg till bekräftelse, pengar och status.

Utredningen redovisar själv att 38 procent av flickorna och 11 procent av pojkarna hade utsatts för sexuella kontaktförsök från en vuxen före 15 års ålder (Svedin, Landberg & Jonsson 2021; redovisad i SOU 2026:35, s. 60). Enligt en Sifo-undersökning på uppdrag av ChildX hade 9 procent av flickorna mellan 15 och 19 år fått ersättning för sexuella handlingar och 8 procent för att visa avklädda bilder eller filmer. Sju procent hade fått ersättning för att göra det via Snapchat (ChildX 2023).

Forskningen visar hur sociala medier både normaliserar sexuell exploatering och rekryterar in i den. I en spansk fokusgruppsstudie med 164 elever i åldern 12–16 år beskrev flickor att de fick inbjudningar att skapa konto som innehållsskapare på OnlyFans, medan pojkar möttes av annonser och automatiserade konton som uppmanade dem att köpa och konsumera sexuellt innehåll. Försäljning av sexuellt material framställdes som ett enkelt sätt att tjäna pengar (Anciones Anguita & Checa Romero 2025). Flickor riktas alltså in som säljare och pojkar som köpare redan i tidiga tonår.

Talitas egen kartläggning av den svenska porrindustrin 2019 visade också att vissa svenska forum för digitala sexköp och pornografi rekryterade aktivt unga kvinnor via sociala medier med löften om rikedom och berömmelse. De använde begrepp som ”modelljobb” som döljer vad det egentligen handlar om (Donevan 2019). När denna normalisering möter tidigare utsatthet, svek från närstående och institutioner, ensamhet och ekonomisk utsatthet i en pornifierad kultur, skapas vägar in i sexuell exploatering. Det visar vår studie av hur personer med erfarenhet av att ha filmats för pornografi beskriver sin väg in (Donevan m.fl. 2026).

Sociala medier är alltså inte bara en plats där barn möter risker, utan den praktiska infrastrukturen för exploateringen. Kontakt, betalning och leverans kan ske på samma tjänst, som när unga får ersättning för bilder och filmer direkt via Snapchat. I andra fall flyttas kontakten vidare mellan tjänster, och abonnemangsplattformar, webbkameratjänster och annonssajter ingår i samma ekosystem. Skyddet kan därför inte bygga på var i kedjan en tjänst befinner sig. En verksam åldersgräns ingriper tidigt, innan kontakter, betalningserbjudanden och successiv gränsförskjutning hunnit bli etablerad exploatering. Talita betraktar därför en åldersgräns som **primärprevention**. För att effekten ska uppnås måste regleringen omfatta funktionerna för synlighet, kontakt, rekrytering, betalning och spridning, oavsett om tjänsten kallas socialt medium, spelplattform, videoplattform eller meddelandetjänst.

3. Pornografi måste omfattas av skyddet

Pornografi formar barns bild av sex, kön och relationer

Pornografi är en vardaglig del av unga människors liv. Utredningen redovisar själv att 90 procent av pojkarna, 60 procent av flickorna och 84 procent av dem som inte definierar sig som pojke eller flicka bland svarande gymnasieelever hade tittat på pornografi (Svedin, Landberg & Jonsson 2021, redovisad i SOU 2026:35, s. 57–58). Användningen har dessutom blivit allt vanligare bland dem som tittar: bland gymnasiepojkar ökade andelen som använde pornografi dagligen från 11 procent 2004 till 24 procent 2014, medan daglig användning bland flickor låg kvar under 1 procent (Donevan m.fl. 2022).

Samtidigt framställs kvinnor som objekt för mäns njutning, mäns överordning görs till norm, och förnedring och mäns våld mot kvinnor förekommer återkommande. Forskning visar samband mellan ungas användning och könsstereotypa attityder, riskfyllda sexuella beteenden, föreställningar om kvinnor som sexobjekt och attityder som legitimerar sexuellt våld. Flera studier visar också samband mellan pornografianvändning och att själv utöva sexuellt våld, särskilt när pornografin är våldsam (se Donevans 2021 översikt).

Strypning visar hur våld normaliserats. I pornografin kallas det ”breathplay”, trots att det är en livsfarlig våldshandling. I en australiensisk studie av 18–35-åringar hade 57 procent blivit strypta under sex och 51

procent strypt en partner (Sharman m.fl. 2024), och Rättsmedicinalverket konstaterar att ingen säker gräns kan fastställas (RMV 2025). Det som i alla andra sammanhang skulle kallas övergrepp har fått ett namn som får det att framstå som ofarligt och även förväntad.

Pornografi lär dessutom pojkar ett instrumentellt och avhumaniserande förhållningssätt till kvinnor: att tillgång till kvinnors kroppar är något män kan välja, beställa och konsumera. Det ligger nära prostitutionens logik att betalning ger sexuell tillgång, och polis som samarbetar med Talita beskriver att allt yngre pojkar förekommer i sexköpsärenden. Att skydda barn från pornografi är därför också att förebygga framtida efterfrågan på prostitution, pornografiproduktion och annan kommersiell sexuell exploatering.

Barn och unga konsumerar dokumenterade våldtäkter och sexköp

Pornografiskt material omfattar dokumenterade övergrepp, våldtäkt, prostitution, människohandel och annan sexuell exploatering. Kameran förändrar inte handlingens karaktär, men dokumentation och spridning förlänger och fördjupar skadan (Donevan 2025). I intervjuer med 28 personer beskrev deltagarna både direkt våld och ekonomiskt tvång, där betalningen gjorde att köparens krav styrde snarare än den egna viljan (Donevan m.fl. 2025b). I en studie av 120 personer som dokumenterats i kommersiell pornografi i Sverige hade 96 procent utsatts för övergrepp som barn, 88 procent för sexuella övergrepp och 77 procent exploaterades första gången som barn. Sextiofem procent hade våldtagits i samband med pornografin, 84 procent uppfyllde kriterier för PTSD och 69 procent hade försökt ta sitt liv (Donevan, Jonsson & Svedin 2025). Sexuellt utnyttjande i pornografiproduktion har också synliggjorts som våldsutsatthet i SOU 2023:98. Att skydda barn från pornografi handlar därför om att de inte ska socialiseras till att se dokumenterade våldtäkter och sexköp som underhållning.

Ett sammanhållet skydd krävs

Som miniminivå måste barn hindras från att nå pornografiskt innehåll genom en 18-årsgräns med fungerande, integritetsskyddande åldersverifiering, oberoende av om användaren är inloggad. Frågan bör behandlas i utredningens slutbetänkande den 14 november 2026. Det innebär inte att Talita ser pornografi som oproblematisk för vuxna. Kopplingarna till exploatering, mäns våld mot kvinnor och prostitution kräver fortsatt politisk och rättslig behandling, men barn måste skyddas först. Åtgärderna måste kombineras med utbildning, tidig upptäckt och specialiserat stöd till barn som påverkats av pornografi, utsatts för sexuellt våld eller exploaterats.

4. Exploateringen flyttar till de minst reglerade miljöerna

Ett skydd som bara omfattar dagens största plattformar räcker inte. Som 1000 Möjligheter visar skulle undantag för små företag, annonsplattformar och spel i praktiken flytta risken till mindre reglerade miljöer, och exploatering sker inte bara på de största tjänsterna. Det är inget argument mot åldersgränsen, men ett argument mot luckor i den. Kringgåendet syns redan i forskningen: i den spanska studien kringgick pojkar OnlyFans 18-årsgräns via Discord och Telegram (Anciones Anguita & Checa Romero 2025). Lagen måste därför följa de funktioner som möjliggör okänd vuxenkontakt, privata och försvinnande meddelanden, successiv gränsförskjutning, överföring mellan tjänster, uppladdning av material, betalning och försäljning samt lagring och spridning. Barnets faktiska risk, inte plattformens storlek, beteckning eller huvudsakliga användningsområde, ska avgöra lagens räckvidd.

5. AI-genererat sexuellt material kräver ett framtidssäkert skydd

Utvecklingen av så kallade nudification-appar och sexualiserade deepfakes innebär att AI-verktyg kan avklä eller sexualisera bilder av verkliga personer utan deras kännedom eller samtycke. Det räcker i dag med ett

profilfoto från sociala medier för att skapa övergreppsmaterial av vem som helst, och materialet kan spridas globalt på några sekunder (Donevan 2026). Utsattheten är djupt könad: omkring 97 procent av offren i det olagliga AI-genererade materialet är flickor (Internet Watch Foundation 2026), och rapporter visar att pojkar i allt högre grad skapar sexualiserade deepfakes av kvinnliga klasskamrater och lärare (Donevan 2026; European Parliament 2025).

Ett barn behöver därför inte själv ha skapat eller delat en intim bild för att utsättas för bildbaserade sexuella kränkningar. Det visar varför lagstiftningen inte kan byggas kring dagens innehållsformer eller plattformar. En åldersgräns kan inte ensam förhindra sådant material. Enligt Talitas bedömning minskar den dock antalet barn med öppna profiler på de plattformar lagen omfattar, och därmed underlaget för sådana bilder. Regleringen måste kombineras med tydligt plattformsansvar, fungerande rapporteringsvägar, snabb borttagning och stöd till utsatta barn. Talita ber att frågan om nudification-appar och sexualiserade deepfakes behandlas i utredningens fortsatta arbete.

6. Åldersgränsen måste ingå i ett sammanhållet skydd

Utifrån Talitas arbete och Donevans forskning behöver det fortsatta arbetet särskilt omfatta:

- fungerande, integritetsbevarande åldersverifiering,
- effektiv tillsyn och tydliga konsekvenser när plattformar underlåter att skydda barn,
- säker design och starka standardinställningar, med begränsade möjligheter för okända vuxna att kontakta barn,
- åtgärder mot rekrytering till produktion och försäljning av sexuellt material,
- ett sammanhållet 18-årsskydd för pornografiskt innehåll,
- utbildning för skolor, socialtjänst, hälso- och sjukvård och andra verksamheter som möter barn, samt stöd till föräldrar,
- lättillgängligt stöd och behandling för barn som utsatts för sexuella kontakter, hot, bildspridning eller exploatering,
- förebyggande insatser riktade mot pojkars och mäns efterfrågan, och
- uppföljning av hur kontakt, rekrytering och exploatering förflyttas mellan plattformar, samt beredskap för nya former som AI-genererat material.

Barn som redan befinner sig i utsatthet får inte lämnas utan stöd i väntan på att åldersgränsens effekter slår igenom.

Slutsats

Reformen måste genomföras, och den måste genomföras rätt. Talitas bidrag är att visa att digitala plattformar inte bara innebär risk för exponering och psykisk ohälsa, utan utgör en sammanhängande infrastruktur för sexuell exploatering. Lagen måste följa exploateringens faktiska processer, så att den inte är föråldrad kort efter att den införs.

Stockholm 16 oktober 2026

Anna Sander och Josephine Appelqvist
Grundare och verksamhetsledare, Talita

Framtaget av: Meghan Donevan
Ledare för forskning och förebyggande arbete, Talita
Kontakt: meghan@talita.se

Referenser

Anciones Anguita, K. & Checa Romero, M. (2025). Making money on OnlyFans? A study on the promotion of erotic content platforms on social media and their influence on adolescents. Sexuality & Culture. https://doi.org/10.1007/s12119-025-10389-2

ChildX. (2023). Ny Sifo: Nära var tionde tonårstjej har blivit utsatt för betalda övergrepp.

Donevan, M. (2019). *Syns man inte, finns man inte – en inblick i den svenska porrindustrin*. Stockholm: Talita.

Donevan, M. (2021). *Pornografi och unga – koppling till våld, konsekvenser samt förslag på åtgärder. Genväg till forskning nr 14*. Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer (VKV).

Donevan, M. (2025). Exposing pornography's true nature: A conceptual framework. *Women's Studies International Forum, 109*, 103029. https://doi.org/10.1016/j.wsif.2024.103029

Donevan, M. (2026). Jämställdhetens motkraft – pornografi. I Å. Hansson & K. Lundberg (red.), *En ny tid, nya utmaningar – en antologi om jämställdhet* (Skrift 2026:7, s. 101–114). Utredningen för en framtid med barn.

Donevan, M., Bladh, M., Landberg, Å., Jonsson, L. S., Priebe, G., Dennhag, I. & Svedin, C. G. (2024). Closing the gender gap? A cohort comparison of adolescent responses to and attitudes toward pornography, 2004 vs. 2021. *The Journal of Sex Research*. https://doi.org/10.1080/00224499.2024.2408269

Donevan, M., Dennhag, I., Svedin, C. G., Martin, J. & Jonsson, L. S. (2026). Primed for exploitation: How early violence, institutional betrayal, and structural vulnerability shape pathways into pornography. *medRxiv* (preprint). https://doi.org/10.64898/2026.05.07.26352588

Donevan, M., Jonsson, L., Bladh, M., Priebe, G., Fredlund, C. & Svedin, C. G. (2022). Adolescents' use of pornography: Trends over a ten-year period in Sweden. *Archives of Sexual Behavior, 51*, 1125–1140. https://doi.org/10.1007/s10508-021-02084-8

Donevan, M., Jonsson, L. S. & Svedin, C. G. (2023). *Osynliga brottsoffer: Intervjustudie bland personer som blivit filmade eller fotograferade för pornografiproduktion*. Marie Cederschiöld högskola.

Donevan, M., Jonsson, L. S. & Svedin, C. G. (2025). The experience of individuals filmed for pornography production: A history of continuous polyvictimization and ongoing mental health challenges. *Nordic Journal of Psychiatry, 79*(2), 156–165. https://doi.org/10.1080/08039488.2025.2464634

Donevan, M., Svedin, C. G., Dennhag, I. & Jonsson, L. S. (2025). Behind the illusion: Unmasking the coercion in pornography production. *Violence Against Women*. https://doi.org/10.1177/10778012251319300

European Parliament. (2025). Children and deepfakes. European Parliamentary Research Service Briefing.

Internet Watch Foundation. (2026). Annual Report 2025.

Rättsmedicinalverket. (2025). Slutredovisning av uppdrag om att förstärka kunskapen om strypvåld (Ju2024/00606; Ju2025/00359).

Sharman, L. S., Fitzgerald, R. & Douglas, H. (2024). Prevalence of sexual strangulation/choking among Australian 18–35 year-olds. Archives of Sexual Behavior, 54(2), 465–480.

SOU 2023:98. Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras.

SOU 2026:35. En åldersgräns för barns tillgång till sociala medier.

Svedin, C. G., Landberg, Å. & Jonsson, L. (2021). Unga, sex och internet efter #metoo. Stiftelsen Allmänna Barnhuset.